

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

Széchenyi-téren, a hidkaputól kimenet balra
a 26. szám alatti ház emeletében.

Megjelen a lap hetenkint háromszor u. m. kedden, esztörtétkön és szombaton délelben.
Ara évfolyamra 3 fl. o. é. Hirdetési ár: négyhetes sorát először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 krajczár o. ért. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeletik.
A „nyitóléte” cikkek sora után 15 kr. előtérzést kell a szerkesztőséghez czímzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Közlöny, oct. 11.

I.

(D) A mint t. olvasóink emlékezni fognak, egy cikksorozatot adtunk volt azon alkalommal, midőn a magyar conservatívek egy része a „P. Hirnök”-et választva közeget, kiegyenlítési programmal állott elé.

Mi méltányoltuk ama programot általánosságban, de miután ama lapok szerkesztője kinyilatkoztatta, hogy ugyanazon eszmékért ekkor is küzdött, következtettük, hogy ama politikai mozzanat megint csak a ministeri felelősség vagy is jobban a felelős ministerium és parlamentarismus ellen lesz intézve, s a meggyerendzert a collegialis kormányzással összekötve fogja vitatni, a mely rendszer minőségére nézve mi erdélyiek a legkedvezőtlenebb tapasztalatokat gyűjthettük.

Jónak láttuk kimondani, a mennyiben a dolog az anya királysággal összefüggésünk-nél fogva minket is érdekkel, hogy a kancelláriai rendszer, mindkét oldalról egy a nemzet, mint a birodalom szabadelvűbb fiai részéről ápolót óhajtatásokat ki nem elégítheti.

A nemzet részéről nem, mert a jobbgy-felszabadulás s közös szabadság után az egész kormányzást a tömeg szavazatából kifolyóvá tenni anarchiára, egy felelősség nélküli kormány kinevezése alá helyezni pedig absolutismus- és burocratiára vezet.

Viszont igen nagy census által a megyei képviselőket korlátozni, s a hatalmat így a régi közegekre visszafordítani, visszavonása lenne nagy részben a jogegyenlőségnek, a mi a néptömeg s nemzetiségek veszedelmes reactióját vonná maga után.

Ezen kiindulási okok mellett felhoztuk az államháztel erejére s compactására nézve az egész Európában elfogadott szakministeriumi rendszer előnyeinek egy részét, melyet e cikksorozatunkban bővebben fejtegetendünk.

A birodalom publicistáinak sem adhat megnyugtatót ezen rendszer, mert ezáltal vagy kénytelen lenne utoljára Austria is lemondani a parlamentarizmus kormányzatról, vagy a birodalomban a magyar kancelláriával is létező dualismusban a formai dualismust is megalapítani, a mi Austria parlamentarizmus jövőjét sokkal kevésbé biztosítja, mint biztosítaná az, ha a magyar királyság is hasonló kormányforma által kormányoztatik.

Ha Austria közvéleményét figyelemmel kísérlük, látjuk, hogy az mélyen ragaszkodik a parlamentarizmus rendszerhez, éppen ezen ragaszkodásban fekszik az államminister népszerűsége, csak ezáltal történhetik meg, hogy egy férfi, ki a birodalom nagyobb részét maig is kielégítetlenül hagyta, tárczáját mégis megtarthassa; s éppen a parlamentarizmus remények elvesztésének gondolata az, a mi Austria politikusait oly esőkönyűsekké teszi a magyar kérdés irányában, mert a kiegyenlítés kulcsa eddig még nyugszik, mert az csakis a ministeri felelősség alatt a két résznek hasonló, s a közös ügyekben összefüggő kormányzásában van letéve.

Mi ama cikksorozatunkban méltánylattal szólottunk azon elvek irányában is, a melyeket a „P. Hirnök” eddig képviselt, előttünk a magyar királyság régibb alkotmányos állapota is kedvezőbb egy újabb burocraticus-demagogicus anarchiánál. Mi azon időket aranjuezi napoknak neveztük, s nekünk az is vala, kiket a véletlen befönt azon aristocratia láncolatába, a mely Európában a legnagyobb egyéni szabadságot és jólétet élvezte. De ez időket magával ama rendszerrel visszahozni nem lehet. Nagy tény volt a jobbgyfelszabadulás és jogegyenlőség kimondásának ténye;

uj alap ez, a mely a régi alappal összeolvadt, s a kettőre együtt lehet építeni a jövőt.

Meglehet igaz, a mit a „P. Hirnök” szerkesztője mond, hogy „azon távolság, a hol mi élünk, terhesse teszi nekünk a bécsi publicistika rugóit s cselzatait kellően felfogni.” Mi semmi összeköttetésben nem állván a kormányrétegekkel, igen természetesen transactionalis politikát nem is üzhetünk, de éppen a távollét serkent a folytonos gondolkodásra, az irodalmi és képviselői élet tanulmányozására, és így kikeressük és megtaláljuk legelőbb is a logika igazságát; és ez az, hogy ha Austriának joga van a parlamenthez és felelős kormányhoz, ugy a magyar királyságnak is joga van azokhoz, és a két közeg egy alakúsága ugy Austriának, mint nekünk kormány- és képviselői formák állandóságát biztosítja; míg az alaki különbség egyiket vagy másikat folyvást fenyegeti. Innen van az, hogy a bécsi szabadelvű centralisták is, a mint a „P. Hirnök” megjegyzi, inkább kaczétkodnak a magyar ministerialis, mint a municipalis párttal. E kaczétkodás mutatja azt, hogy mi a távolból is felfogtuk az osztak szabadelvűek aggodalmait; a logika és öngondolkodás nem nagyon csal.

Ezen általánosságok után elemezzük a „P. Hirnök” felszólalását, alkalomszerű észrevételeinkkel kísérve.

Az említett lapban észrevételeinket Aradról a lap (T) jegyű vezércikkéhez vette vitatkozás alá, ki ama lapokban rég óta több eléggé velős cikkel akarta védelmezni az 1848 előtti kormányformát.

Mi 1860-tól fogva nagy figyelemmel kísérlük a „P. Hirnök”-öt, mint a mely lapnak körvonalozott és saját álláspontja volt, s ezt föl és le elég érdeylel és sok törvényismerttel védte. De egy nagy hibája volt; nem látszott elismerni, hogy ő a nemzetben s annál inkább a közös monarchiában csak egy kis pártárnyalat, s tisztelni tartozik a más nézetek pártjait, melyeket meggyőzni akarai szabad, de alázni, gyanusítani, vagy ellenük recriminálni soha sem.

Nem volt szabad a „P. Hirnök”-nek soha is magát csatlakoztatni tekintve kisebbsíteni azokat, a kik a ministerialis forma mellett buzognak; mert végre is a „P. Hirnök” nem lehet bölebb az emberiség legnagyobb részénél, a mely legnagyobb részint a szakministeriumoknak köszönheti nagyszerű előhaladását. Mi nem kicsinyellük a „P. Hirnök” ministeriellenes elveit, régi magyart láttunk, a mely nem örömet adja fel és szokásait, habár az idők változása világosan kiűnteti annak tehetetlenségét, sőt bocsánat, nem mondjuk tehetetlenségét, mert a hová (T) ur II-dik cikkének végső sorai kiűntek, annak inkább kivihetőségét vonjuk kétségbe, a mennyiben az a kormány és dynastia által már kimondott elvek lényeges változtatásával történnék, a miről szintén később szólhatunk.

A „P. Hirnök” azon hangnál ildomosabb hangon szól hozzánk, a melyet a pesti 1848-as lapok irányában tartott; sőt ugy látszik, hogy taktikáját változtatta, mert a szerkesztőség által irt előzményben egy lényeges dolgot vall be és illetőleg ismer el, azt t. i., hogy az ő programja nem az összes magyar conservatív párt programja, hogy ama pártból egy nagy rész a jogfolytonosság alapján érvényes ministeri rendszerhez hajol, s éppen ezen meggyőződés viszi a „Hirnök”-öt, miszerint az „ellennézettiek részére jogos igénynek tartja, hogy a municipalis rendszernek a ministeri rendszerrel kiegyeztetése módját megvitassák, s annak formulázását megkísértsék.” Ezen elismerés, előhaladás az említett lap-

tól, és meghazudtolja (T) ur II-dik cikkének azon tételét, a hol reánk fogja, mintha mi a merev municipalis pártot néznők a magyar conservatív pártnak, s így azt mondtuk volna, hogy a conservatív párt távolabb áll a nemzettől, mint a ministerialis párt. Mi nem a conservatív pártból, hanem annak azon töredékéről szólottunk, a mely a jogfolytonosságot 1847-ért feladta, a rendes törvényhozás útján hozott ministerialis formát tagadja, és a hová, a mint a „Hirnök” maga elismeri, nem a conservatívek, hanem azoknak csak egy része tartozik.

Ez elismerést annál méltányosabbnak látjuk, mert ma a magyar conservatív elem ropant nagy, az nem egy párt, hanem maga a nemzet, a mely kifogás nélkül ősi alkotmányát akarja conserválni, még pedig a jogfolytonosságot teljes értelmében, s itt csak a „P. Hirnök” pártja szenved kivételt, mint a mely tovább megy, vagyis visszatér 1847-re.

De más részről elismerjük, hogy ezen párt is az alkotmányosság terén áll, mert nem octroyalás vagy kormánytény által akarja visszahozni az 1848 ki intézményt, hanem a törvényhozás tényezői u. m. az országgyűlés és király által.

E szerint mi a „Hirnök” pártját az alkotmány terén belől álló pártnak elismerjük, programját ugy felállítani joga van, s ha a törvényesen összegyűlt országgyűlés és a korona az ő elveit elfogadja, akkor a nemzetnek törvényesen kivívott ministerialis formájától törvényesen lesz visszatérés régibb formájához, a melynek mi a ministerialis rendszer pártolói mindaddig engedelmeskedni tartozunk, míg előbb vagy utóbb a mi elveink megint diadalra jutnak. Mert az alkotmányos élet ereje éppen abban van, hogy a mit a képviselőt többsége a koronával együtt akar, az mindenkit kötelező törvényné válik mindaddig, míg épp ez uton meg nem változtatják.

Közlöny, oct. 9.

A papválasztás érdekében tartott előtervezlet után, földértelt a választásra kitűzött napnak epedve várt reggele.

Választójegyeink az egyházmegye közönségétől egy nyomtatott meghívó-levél fedezete alatt, már kezeink közt voltak; s a közvélemény, mely nem megvetendő irányadó vala a személy-kijelölésre nézve szent meggyőződésünk elvitázatlan szótatolását várta.

Délelőtti 10 $\frac{1}{2}$ órákor sietünk a Lyceumba azon általános, inkább kötelességérzettel, hogy személyt és jogot egyaránt védendünk.

Ugyátszik — mert a következő események igazolták, — hogy mi kevésbé ismertük a pártvezérek találatkony eszélyességét, s azért nem számítottunk ily zajos, sok részről zavaros és eszmecserének, minden ítéseten aluli, kiméletlen, nyers, tüntetéseire.

Begyűltünk a nagyterembe.

A választás vezetésével fensőbb helyről megbízott fő. Pakó János cz. esperes ur elnöki székebe helyezkedvén, elolvassa a választás érdekében irt elnöki beszédjét; felhíván a képviselői testületet, hogy kitűzött célja elérésében jogát gyakorolja, s választson olyan papot, ki a kolozsvári elsőrangú állás betöltésére alkalmas és érdemes legyen. Erre:

Groisz Nándor ur felolvass egy püspöki leiratot (melyet aztán valahányszor documentumra volt szükség mindig előzibáltak, de a tényleg valódi convictiojánul sehogy sem fogadtatt el). Ezek után:

Józiska Lajos báró ur, az elnöki szék baljáról fölemelkedvén, mondhatom oly késztelt, oly érelemáradattal beszélt egy darabig, hogy szinte feledteté miatt gyűltünk össze.

Főpásztorunk érdemeit, áldozatait, oly hiven rajzolta, hogy mi, a leáldozó nap utó-sugarainak szépségét körvonaloztatók, de elismerő nyilatkozatainak tönségét esetelni tollunk nem hivatott. (Nem szükség itt meg-

jegyezni, hogy a kegyes főpásztor éltetésének hossza vége nem volt). Megköszöni a régi képviselői testületnek fáradozásait, figyelmeztetvén az újat amaz óriási különbségre, mely a volt, és mostani képviseletet jellemzi. Elfogadja a püspöki leiratot, mert az nóha felfogása szerint hiányos, mindazáltal tágasabb tért enged egyházi autonomiának további fejlesztésére. Ellenvetéseket czáfol a democratia és liberalismusra nézve; s minthogy ő maga oly család ivadéka, mely a két testvérhaza előtt ismeretes, mint az egykori conservatív párt előharczoja, politikájában democratico-aristocratia.

Tart a franczia íróval, ki az elvek tulságában nem helyezi azoknak magasztosságát.

Finály ur tudni akarja, minő alapokon volt összehíva ez új képviselői testület; és minő tanácsokmányok előzték meg azt? mert mint érteztülve van (kitől?) régebben csak azokat hívták össze, kiket akartak.

Schütz Jozsef ur érdemes gondnoka egyházunknak tiltakozik azon kifejezés ellen, mintha régebben is minden képviselőt nem hívtak volna meg; de megütődve láttuk, hogy a jó öreg, ki annyit áldozott egyházunk és városunk javára, a gyűlés méltóságával alig öszhangzó tüntetések, felszólalások miatt szóhoz nem juthatott.

Buczy jegyző ur, Finály ur megnyugtatósára olvassa az okmányokat.

Simon Elek ur is olvas egy fölterjesztést, melyben írva áll, hogy egyházmegyénk eddigi szervezete homlok egyenest a megsemmisülésbe viszen.

Elhallgatom, még vádlevelekben is az illem miatt került „autos efa”-féle kifejezéseit, nehogy hangomban valami sértő legyen. Csak azt jegyzem meg, hogy a holtakat, különösen olyanokat, kik rossz emléket nem hagytak hátra akkor, midőn magukat védelmezni nem tudják, egy nyilvános gyűlés színe előtt alaptalan ráfogásokkal, vádakkal illetni, nemcsak testimonium paupertatis, hanem gyöngédtelenség is. De mortuis aut juste, aut ni hil. E fölirat datumát akarván tudni

Akonez István ur, válaszul nyeri: 1864 jun. 30.

Tamási Sándor ur, elismeri Józiska báró ur nyilatkozatainak szépségét, de tagadja, hogy az egyházat absolutismusról lehetne vádolni. Nem olyan a hierarchia, mint politikában az aristocratia — mondja ő — sőt valahányszor constitucionalis fejlődést veszünk észre a népek történetében, arra az egyházmegye kormányzat rendszerre hatalmas rugó gyanánt szolgált mindig.

Szépen összeszött, s az utolsó jöttáig helyesen okadatolt beszédjéből mérsékelt, igazságszeretet, jogtisztélet s a közóhajtságnak kifejezést adó hangulat tűnt ki. Közbeszólások történtek: Józiska báró ur részéről, ki — mint mondja — félreértetett.

Simon Elek, Groisz Nándor és Schütz János uraktól, kik stentori hangon kiálták: „Válaszszunk! válaszszunk!” Támadott is zavaros kitörése a véleményeknek, de választani még nem lehetett; tehát megengedtetik, (?) hogy Tamási ur, a tegnap említett, s már formulázott óvást felolvassa.

Documentum volt az, melyben a canoni s királysági jogokból aratottan következteti Kolozsvár kath. közönségének választási jogait. Dr. Szabó ur és vele Simon Elek, Groisz Nándor, Schütz János és még néhány ur, elesnek és sértőnek találják az óvást. Dr. Szabó ur nem is hiszi, hogy valaki aláírja; ő részéről ezt nem teszi. Támad ismét zaj, lármá, hallszék a „válaszszunk”, „válaszszunk” szó; de az erőszakos zajnak véget vet Nuriadsán Ferencz ur, ki elhagyva helyét, a terem közepére siet s egész megindulással mondja: „Ha senki sem írná alá e igazságság óvást, magam egyedül is aláírom.”

De az aláírást sem nem sürgették, sem nem óhajtották, észrevérvén, hogy az értekezleti tagok csaknem mindnyájan készek arra.

Az óvástételben az is ki volt fejtve, hogy elnök ur eljárásáról mióta a gyűléseket vezeti, soha sem tudtatta az értekezleti tagokat, de a gyűlés tudni akarja azon fensőbb helyre tett fölterjesztéseket, melyek ez ügyben tétettek. Mire elnök ur azon választ adá, egy iratot emelve föl: „Itt van, de nem mutatom meg.”

Schütz János ur egész naivsággal másképp formulázta a Tamásy ur óvástételét s ezt elfogadta; Simon Elek ur is mond egy nagy beszédet, melyben declarálja, hogy neki Theoratiá (?) nem kell, önkormányzat után sováro. Fölhözza a reformot s a gyászos időket, midőn Kolozsvárt kath. pap csak életvéseleket közt jelenhetett meg; s a kormány-szék Ilyes püspököt becsülettel kiutasítja Erdélyből, szóval: pinxit et finxit sibi monstra, quae debellare posset.

Még Józsika ur is szólott az óvástételre nézve, s talán valahára a titkos szavazás megkezdetik; kinevezvén elnök ur egy szavazatszedő bizottságot.

Három órákor a már ismert választási eredményt tisztában voltunk, s azon néhány tag is, kinek még vasbékületére el nem vészt, egymásután elhagyá a termet, melynek csendjét annyi zaj, annyi lármá, annyi tapintatlan eljárás háborította.

Szebeni dolgok.

N.-Szeben, oct. 11.

Ma napirenden volt az erdélyi követek választása az osztrák birodalmi tanácsba. A mint tudva van, a magyar és székely képviselők jelen nem lévén, az ezek részére octroyált III. és VI. dík osztályt az összes gyűlési tagok választása által szokták betölteni. Így szavaztak 91-en a mostani tisztviselők főbbjei választottak be a székelyek s magyarok helyére, u. m. Groisz Gusztáv elnök 78, Pap László kormányzó alelnök 76. Aldéanu alelnök 69, b. Richenstein alkalmat 64, szászok grófja Schmidt Konrad 63 és képviselő Tóth Sámuel 48 szavazattal.

A VII. és VIII. dík (a regalisták) osztálya által választottak: Lászlófi 20, dr. Teutsch 19, b. Friedenfels 16, Filsch 12, Barit 11 szavazattal. A második választásnál kapott Puskári 10, Angyal 6 szavazatot. A székely választásnál Puskári 11 szavazattal megválasztott.

Az I. dík osztály választása folytán kaptak: Moga Demeter 12, Bohatieli Sándor 12, Mán Gábor 12 szavazatot. A második választásnál Buteanu 8 szavazattal győzött Biltin ellen, a ki 7 szavazatot kapott.

A IV. dík osztályban kaptak: Obert Ferencz 18, Zimmermann 13, Trauschenfels Jenő 14 szavazatot.

A II. dík osztályban Bran de Lemény 12, Popea 12, Popascu 11, Moldován 11 szavazatot.

Ezen választásnál egy szavazó a következő névsort adta be: Axentie Severu, Balmiri-Codru Dragusiann, Henrich Schmidt, Siopotariu. A „Herm. Ztg.” azt hiszi, hogy ama cédula írója viccezet akart csinálni. Furesa.

Az országgyűlési királyi biztosnak egy átírat olvaszták fel, melyben tudatja, hogy ő Felsége Ischlből october 6-ól kelt leirata által azon törvényeket, mely a provisorius gyűlés 75 dík §-ának megváltoztatásával a regalisták díjazása végett felterjesztett, helybenhagyja és megerősíteni méltotatott. A leiratok három nyelven a ház éljenzései közt felolvastattak.

Elénk vitakozás keletkezett a miatt, hogy Binder indítványozta ezen törvényeknek az illető bizottsághoz utasítását a végett, hogy a t. gyűlés által felterjesztett törvényekkel összehasonlíttassék. Végre Raunicher indítványa fogadtatott el, miképp irassék jegyzőkönyvbe, hogy a tart. gyűlés a törvényeket mint kihirdetett fogadja el.

A királyi országgyűlési biztosnak egy más átirata közli a kormányzók feleletét Maager s társai azon interpellációjára, mely a tömörpravaival utvonall megrongáltatását tárgyalta. A feleletben azon lépések vannak előadva, melyet egy a tartományi, mint a birodalmi kormány e tárgyban tett.

Moga interpellálja az elnököt, hogy dr. Ratin indítványát az erdők, legelők felosztásáról és a székely örökségokról mikor tűzti napirendre? Az elnök kinyilatkoztatja, hogy azonnal a mint a kormány előterjesztmények, melyeket praefereinter kell tárgyalni, arra időt engednek.

Galaczi Buda Imre úrtól a következő levelet vesszük:

Galacz, oct. 7.

Tisztelt hazafi! Mint mérnöki ember szabad időmet a számtannal is foglalkozva kívánom hasznosítani, időt vettem magamnak Erdélyt használni magam elé tenni, s a mi fűszámunkhoz, 1848 hoz, a nemzetiségek számát arányosítani, az arány ezen fűszám alapján is a magyar elemre nézve abszolút minoritás).

1) Ha minoritást keresett, miért vette Erdélyt, miért nem Hunyadmegyét? Ott még inkább feltalálta volna azt. Mi a 1848-ik számmal kapcsolatban csak egy teljes önálló magyar királyságot tudunk fölvenni számítás alapul, a politikában a mérnöki szétválasztásokat nem értjük. Egyébiránt a számnak is nem darabja, hanem

Mint polgára e házának igyekeztem törvényeinkből és körülményeinkből kedvezőbb eredményt nyerni; törvényeink szentesítve, de mi azokon kívül helyeztetve 1), körülményeink pedig nem vigasztalók, nézzünk csak az anyahonra: a pesti országgyűlés az 1848-beli törvények, s a mi jogfogalmunk ellenére, a körülményeknek engede, Erdély nélkül is magát megalkotta 2), a felirattól kicsinybe mult, hogy az egész erdélyi kérdés ki ne maradjon 3), s ha meg is érintették, csak amugy per tangemtem; a hitelbank Erdélyt át nem ölelte, de sőt nyíltan kitagadta 4), ezek megtörtént tények, hasonlóak a számtani igazsághoz, mikből ha a radixot akarjuk ki nyerni, nem lesz-e az hasonló a Horvátország részére fenhagyott nyílt laphoz? ha például csak azon egy feltételtől függne Magyarország kiegyenlítése, hogy az unio nyílt kérdés legyen.

Mint alkotmányos ember apáink példáit tekintve, kisebb kérdésekben szigorú ragaszkodást, de főkérdésekben olyakat látok, mik felől bíraskodni a történelmet illeti, mely följegyezte az utókornak ezen sokat mondó szót is: „Siculicidium” 5).

Mint erdélyi magyar az unio életkérdésnek tekintem, de éber figyelemmel kísérve a jelen mozzanatait, alig ha mi ezen fontos kérdéshez hozzá is szólhatunk 6); mert a reánk kedvezőbb a szászok által is keményen védett érdekképviselet is elejtetett 7), s a kilátásba helyezett organisatio, aligha meg nem fogja tagadni töltünk még ezt is: qui tempus habet vitam habet.

E néhány sorral talán nem léptem át a tisztelt hazafi által kiszabott határt 8), elfogadják-e és közlendik-e feleletül az élesen nekem vágott cikkek?

En kész vagyok elmondani a mea culpát azon kitételemtől, mit ön „naivság”-nak nevez, ha ön a leeresztett sisak alatti megtámadásokat szíves leend megkeresztelni 9), s így még csak egyre kérem önt tisztelt hazafi: ne tessék mondani, hogy az ostobaság is erőt ad 10), mert az ellenmondása azon megdönt-hetlen igazságnak: „kinek nincs tudománya nincs élete.”

Galaczi Buda Imre.

MEGYEI ÉS KÖZSÉGI ÉLET.

Betteg, oct. 9.

Hosszas hallgatás után — ismerve a körülményeket — szükségesnek látom egy vérlázító tényt a t. cz. olvasó közönség elébe terjeszteni, mely habár a mult évben történt is; de az e tárgyban hozott ítéletek újak s lényegben annyira eltérők, hogy szükséges a borzasztó tényt az ő rondaságában felmutatni, s az elfogulatlan olvasóra bízni a mérleget és okulást!

A szomorú tény ez: itt ns. Belső-Szolnok megyében, Néma nevű helységben, egy Petrisor Juon nevű román, feleségével háborog életet élt, melyet nem szenvedhetve tovább a nő, férjét elhagyta s a fa' végén egy kis házikóban megvonta magát, munkálkodva élt csendesen. Az elhagyott férj bosszus indulattal, irigy szemekkel nézte felesége cse-

folgatja és helye adja értékét. És így más viszony üt ki a magyar elem részére?

Szerk.

1) És tehát helyezzük magunkat mások törvényei belül?

Szerk.

2) Azon országgyűlés egészen a törvény értelmében volt összehívva, annyira, hogy a tárgyaláshoz hozzá szólhatott, de azt kiondák, hogy kiegészítetlen lévén, magát a törvényhozásra képesnek nem érzi. Szerk.

3) Még csak szó se volt arról, hogy kimaradjon. Szerk.

4) Ezt mi is rosszítuk, de ez nem Magyarország, hanem egy pénztársulat ténye, s ha ők nálunk elég hitelalapot nem láttak? tehetek a mit akartak. Szerk.

5) Mint alkotmányos ember, megvizsgálhatta volna, hogyan fogadták az erőszak ezen tényét országgyűléseink, s a küzdelem tehetetlenségéből csak több érvet merített volna az uniohoz szigorú ragaszkodás mellett. Szerk.

6) De az Istenért hol akarna hozzá szólni? Szerk.

7) Isten őrizzen is az oly érdekképviseletől, mely csak a szászok érdekét képviselte, nekik szerezvén minden többséget. Szerk.

8) Mi semmi határt sem szabunk ki; eszméink határán pedig uraságod mindenik tétele kívül áll. Szerk.

9) A francia rendőrség igaz hogy megparancsolta volt, hogy mindenki csak saját neve alatt írjon; mi azonban ama rendőrség hatalmával nem bírnak; de a végén mind is egy akár Péter akár Pál ir, az a kérdés mit ír? Szerk.

10) Nagyon rossz tetszett olvasni, éppen úgy elszakítá itt a propositio majort tételeinkből, mint mérnöki számításban Erdélyt Magyarországtól. Mi azt mondotuk, hogy az egség még az ostobaságnak is erőt ad — ön után gondolhatta volna, hogy a valdó következtességnak és jogérzetnek ugyan valóban erőt ad az egség. Szerk.

des életét, s többször vértfagyó fenyegetésekkel illette, elannyira, hogy végre kénytelenített a nő biztonsági tekintetből a helység előjárójához folyamodni, honnan a fenyegető férj meg is íntetett.

Igy teldegelve az idő, egyszer egy oda való ember kihúzódik az erdőre egy váltérű fa szerzés végett, s midőn ott jobbra, balra vizsgálódna — mert az erdő másé lévén, ő csak úgy engedelem nélkül akart szerezni, a mit felénk nagyon viselnek — egyszer megpillant két embert a falu felől arra közeledni, a hol ő vett volt posztot. Egy előbb olyanoknak képzelt, kik az aféle éjjeli könnyen szerzőket zaklatják; de a miot közeledtek, átlátta, hogy azok is az éj setéségét nem nyugalomra, hanem szerzésre használják, mivel egyik egyének a hátán nagyterű lá'szott lenni, melylyel gyorsan kívánt haladni.

Ekkor azon gondolat támad benne, ezek bizonyosan valamit lopnak, megijeszttem őket, hátba a tárgyat még hátra hagyják (igy áll a bevallási jegyzőkönyvben). Midőn annyira közeledtek, hogy már felveheték őket ismerni, látja, hogy azok falubeliek, egyik, ki a terhet czipelte, Kádár Zsigmond, a másik Petrisor Juon. Erre megszólítja Kádárt, hát Zsigabá mit viszen? ki azonnal a terít válláról levette, onnan sebes futással eltávoztak. Látva, hogy csakugyan számítása szerint meg, az esemény fejlődése, közeledik az ott hagyott préda felett szemlélt tartani, kezdi a bekötött zsák tartalmát tapogatni, s borzadással telik el, midőn benne emberi alakot érz, bővebben vizsgálván azt még melegek érzi. Ott bagyja a hullát, s rémülten roban be a falubíróhoz, jelenti a borzasztó eseményt; erre a bíró többdelmagával kimegy a helyszínére, kivéve a zsákából a testet, felismerték benne e szerencsétlen Petrisor Juonnét. Innen a bíró embereivel elmegy a nő lakházához, melynek ajtaját nyitva, abban a kimenekzést lezavva, türesen találták, nem lévén egyéb a gyilkolási eszközök ott hagyva, mint egy szárazos spárga darab. A bíró azonnal Petrisor Juont kívánta felkeresni, kit tartozkodási helyén nem találva meg, elmentek Kádár Zsigmondhoz, az már le volt feküve, kit azonnal a bíró letartoztatott. Hosszas kutatás után végre megtalálták Petrisor Juont a falu kívül egy sánczban két üres korsóval lebuva, kit, midőn kérdőre vontak, hogy miért hűdött volna oda, azt felelte, hogy sósvízért akart menni, s ott elaludt. Eddig a tény, már lássuk az eljárásokat, melyek által az ítéletet ki lehessen mondani.

Elfogatnak Kádár Zsiga és Petrisor Juon, s a megyei börtönbe záratnak. Megvizsgálattik a hullá orvos tudor t. Szöcs Sámuel megyei főorvos ur által, s úgy találja, hogy kötéllé fojtatott meg. Az asszony házában hátra hagyott spárga darabot úgy találják, hogy a Petrisor gazdájának háza alá gunyaszárzászt végett kifeszített spárga végéből van levágva. A szerencsétlen nő kimenekzése veres festékkel levén befestve, egyik gyilkosnak a harisnyája azzal vala keményen bemölvölva.

A Kádár Zsiga felesége és leánya valják, hogy Kádár azon éjjel nem volt otthon, csak hajnalok érkezett haza. Bévalja az erdőre ment ember, mint felfedező, az általa szemmel látottakat, kijő, hogy Petrisor Juon gazdájának elegendő sósvíz volt, s nem volt szükség azt hozni, bevalják Petrisor több ízben tett kemény fenyegetődzéseit felesége irányában; végre kivalja a Petrisor szeretője, hogy őt avval biztatta, hogy két hét múlva feleségül veendi. S midőn mindezek így kiderültek, a megyei törvényszék mindkét egyént, mint szándékos gyilkosokat, kötél általi kivégeztésre ítélt. Az elítéltekkel fellebbezik a mlgos törv. kir. táblához ügyeket, honnan közelebből lejöve az ítélet és egészben felmentettek, szabadlábra tettek, a tény be nem bizonyultsága említették indokul. A közügyész ur ugyanezen ítélet ellen folyamodott a felsőes kir. kormányzékhoz, honnan már mi érkezik le végítéletképpen azt az egész megye és vidék feszült figyelemmel kísérve várja.

Ad analogiam — most egy füst alatt — megemlítek még egy más gyilkolást, t. i. a hollómezei hegyen történtet, hol két kis-jenő román megöl egy kereskedőt. A gyilkolást nem látja senki, a tetteseket nem terbeli semmi egyéb gyanu, mint az, hogy azon időtájit őket látták a hegyen kereszttül jönni, erre elfogják, vallatják, mikor is az egész gyilkolási tény minden részleteivel őszintén bevalják. Ezek is kötél általi kivégeztésre levén ítéltve, a mlgos tör. kir. tábla által talán azért, mivel nem valának tettek egész mélyében megrömlölv, örökös rabságra ítéltettek.

Köblös István.

Barót, oct. 2.

Napjaink tél felé derülnek fel, tán azt a sokféle hideg lemezt, mely mindenfelől felzajlott, elolvasztandók; csak hogy rövidke már a napok, s melegüknek foga van.

Az idén a természet folyása is sokban

hasonlított egyéb állapotainkhoz: levert, komor és vad volt, csak édes szelid nem, s még a vészben is kitartó makacs.

Miért is lenne a természet kellemes és mosolygós, midőn az ember ugy is megke-szerítene azt, s a mit ő feldiszipene, eltorzítanók mi!

Ez év már eddig is mennyi ifju jeleséink vész éve volt! Elvesztők Szalayt, Zilahit, Récsit s több másokat, a betegség vitte sirba őket! Szivünk fellázadt a természet kegyetlensége ellen. De alig tegnap a szép reményű Reviczkyt embertársa gyilkolja meg! mit átkozunk? Ott a természet, itt az ember rombol... csak hogy utóhatása mégis egy, a szív keserve!

Egyébiránt napjainkban szeretni is baj, s tán jobb is volna ez érzeményt végképp elfojtani: csak hogy aztán mit élde a szív? Hisz ő is életszerves lény, s tápanyagra van szüksége.

Neki övét szeretnie kell, örtlén, ha ölelheti, siratni s emlékeket áldani ha elveszti! A mily kedvesen meglepő hír volt reánk nézve Haynald Lajos püspök urunk ő execa Erdélybe visszaérkezése, éppen oly fájdalmasan leverő hirteleni, s mint halljuk, érsekké nevezetése által, végképpeni eltávazása. Mondjuk: legyen áldás minden léptén, egyébiránt ő maga az áldás, s a hol megfordul, a jöttek forrásai nyílnak meg nyomban!

Minket barótiakat még egy újabb háláért csatolt ő exejához, midőn nekünk közelebbi választásunk alapján főtiszt. Veszely Károly urban, az eddig oly igen nélkülözött lelkipásztort megadta.

A szokásos beigtatás mult hó 11-én történt meg örömmel párosult lelkesedés- és ünnepélyességgel. Mi, kiknek szerencsénk vala új plebánusunkat igénytelen körünkben elfogadhatni; kik érezzük, mert sokáig nélkülözöttünk, hogy benne mennyit nyertünk: reméljük, sőt hisszük is, hogy az ő követésre érdemes papi pályáján nem sikerülend a rossz akarat- s gáncoskodásnak tápanyagot találni, sőt inkább megsegényitést és vereséget azon paizs által, mely az ő kezébe a kereszt tövéből adatik.

Eddig itt kifejtett rövid munkásságának már azon érezhető szép eredményt láthatni, mely nélfogva az oly szent mint jótékony cseleltár-egylet, tömeges és buzgó pártolással megalapított, csak a felsőbb helyről megerősítés hiányozván még.

Ilyen működéssel kezdette meg ft. Veszely Károly ur pártori hivatását, felkarolva a megye osztatlan szeretete által, mely egy lelki és testi erőben, hogy az ég őt sokáig megtartsa! ez minden hívének őszinte óhaja, imája.

Baróti.

KÜLÖNFÉLÉK.

— Az „Independence Belge“ egy turini levelezője így jellemzi a mostani olasz ministerium tagjait: Lamarmora tábornok, 1849 óta hadügyminister volt, azért tette le társzját, hogy a krimi expeditió vezényelje, onnan hazatérve ismét átvette, és egész 1859-ik évi háboruig megtartotta, a háboru alatt fontos parancsnoksággal volt megbizva. Miután a villafrancai béke a Cavour ministeriumot megbuktatta, Ratazzi bizatot meg új ministerium alakításával, az az elnök-séget Lamarmorának adta, ki azt a rövid időt, míg a kormányon volt, a sereg újja-szervezésére használta. A Ratazzi-ministerium után Lamarmora először milánói, azután nápolyi parancsnokká lett, hol egy ideig mint főnök is működött. A tábornok se nem államférfi, se nem parlamenti minister, de hiva Olaszországnak, az uralkodóháznak és a képviselői intézményeknek. Szilárdsága, egyenes-sége és erélye közmondásos, és ha netalán ismét nyugtalanságok törnének ki Turinban, a város érezni fogná e tulajdonait. Lanza az új kabinet legkiválóbb politikai egyénisége. Hosszu parlamenti iskolán ment keresztül, s már a piemonti parlamentben a többség vezére volt, mielőtt ugyane helyet az olasz parlamentben elfoglalt. Az 1859 ki háboru mint pénzügyministert találta őt a Cavour-ministeriumban, a zilichi béke után őszellit első képviselőháza elnökévé választotta. Azóta megelégedett a képviselői szereppel, de ha szólt, mindig nagyobb figyelmet gerjesztett, mint a ministerek. Cavour halála óta minden ministerium igyekezett őt megnyerni, s még csak pár hét előtt is ajánlatot tett neki Minghetti, hogy lépjen be. Sella, a pénzügyminister, Olaszországnak egyik legifjabb politikusa. Politikai pályáját mint képviselő 1860-ban kezdte. Mindjárt első beszéde után kiváló helyet foglalt el a kamarában, s a legelső ministeri változásnál a közoktatás főtákarává nevezett ki. Ratazzi pénzügyministerré tette, s az óta nem volt oly ministeri combinatio, hol az ő neve kimaradt volna. Ha a szerencsétlen turini események nincsenek, Sella az előbbi ministeriumba lépett volna be. Pénzügyi tehetsége még nem tűnt ki egészen, s az igazat

megvallva, a turini bürö 1% eséssel felel kellevezésére; de annyi elvitázhatatlan, hogy Sella rendkívüli fényes tehetség. A két évi tapasztalás, melyet az alatt szerzett, míg ugyanazon ministeriumot vezette, biztosítja a jó eredményt. Petiti tábornok mindaddig, míg Lamarmora hadügyminister volt, főtákarakint működött. A krími háború alatt törzskara főnöke volt, s később maga is hadügyminister a Rattazzi-ministeriumban. Eleinte megütöttek nevén a szerencsétlen aspremontei emlék miatt, de a benyomás hamar elmult. Jacini Milanóból való. Egyike a „Perseveranza” alapítójának. Igen gazdag és nem szónok. Azért tették miniszterre, mert már egyszer, nevezetesen 1859-ben Lombardia bekelezése után, volt az. Egyébiránt igen becsületes ember, és a mód, a mint három év előtt a ministeriumból kilépett, gyöngéd érzelmének bizonyítéka. Jacini már kora ifjúságában gazdasági tanulmányokkal foglalkozott. Nevezetesen könyvet adott ki a lombardiai földhiteiről, s Miksa osztrák főherceg, ki kormányzó korában Lombardia legtehetségesebb és befolyásosabb férfait akarta maga köré gyűjteni, mindent elküvetett, hogy Jacinit megnyerje magának.

— Aradon f. hó 4-ke s 5-ke közötti éjjel borzasztó gyilkolás történt. Redl József korcsáros s borkereskedő s neje folyó 5-ken reggel meggyilkolva találtak lakásukban. Az illetők raját házukban a halász utczában az utczára nyúló részben laktak. Az épület tulós részét többek lakják, de ezek éjjel semmi zűrt sem hallottak. Csak reggel, midőn Redl és neje a szokott órákban nem jöttek ki, s a lakásukba vezető ajtó befejeztetett, jöttek a borzasztó tett nyomába. Redl a gyilkosokkal sokáig tusakodhatott, azt a boltfeletmen látható sebek mutatják. Redlnek ágyában kötéllal fojtatott meg. A gyilkosok feltörtek minden szekrényt s minden értékes holmit s pénzt elvittek. Kilétek még nem tudatik.

— Hányan voltak az apostolok? Különb törvényes kérdéssé vált, hogy hányan voltak az apostolok. Egy mohrheimi földbirtokosnak ugyanis régi hagyományos joga, hogy minden apostol napján elfoghatja egy bizonyos malom vizét földje öntözésére. Az apostolok tizenkettes száma a biblia szerint megállapított dolog, de a földbirtokos ügyvéde tizennégyet számolt, s az állítását azzal bizonyítja, hogy Pál és Barnabás szintén apostol néven említettek a bibliában, s hogy ezeknek apostolságát az egyház nem is vona kétségbe soha. Hir szerint a honni theologiai kart akarják véleményadásra felváltatni.

— A kassai állandó magyar nemzeti színházra összesen 14,323 f. 65 fr. tökében és 1500 f. készpénzben gyűlt be.

— Brassóban már behozták a légszuszvillagítást. Erdélyben ez az első város, melyben gázlámpák égnek.

— Sax Máriát, jelenleg Franciaország legkiválóbb drámai énekművésze, a párisi nagy opera igazgatósága öt évre szerződött 60,000 frank évi fizetéssel, s ráadásul még a művésznőnek 23,000 frankra rugó adósságát is kifizette.

— Győrtött kukoricazeveleket beváltó rakhely állított fel. A gazdákat érdekelti fogja, hogy a kukoricazevelek mázsájáért épp annyi fizetetik ki, mennyi egy mázsa szénának ára. A kukoricazeveleknek száraznak, torzsa nélküli szedettnek, fehérnek és penésztelennek kell lenni.

— Id. Dumas Sándor Lincoln elnöknek 60,000 frankot ajándékoz. Az öregebb Dumas Amerikában igen népszerű. Fényképe majd minden művelt házbán, munkái minden könyvtárban feltalálhatók s a legesekélyebb autographa mesés áron kél. Az amerikaiak Lincoln elnök pártfogása alatt a pittsburgi házban a megsebesült katonák javára sorsjátékot rendeztek s a bizottmány Dumas-hoz a következő levelet intézte: „Pittsburg, május 17. 1864. Az alírottak sajátkezi feleletet kérnek öntől, melyben ön rokonszenvvel találja kifejezést beteg és megsebesült katonák iránt. A pittsburgi nagy házban, mely jun. 1-jén nyitattik meg, az összes autographok az egészségügyi bizottmány javára adnak el. Nem szükséges, hogy önök, ki országunkat oly jól ismeri, részleteket írjunk harczukról, intézményeinkről s a jelenlegi polgárháborúról. Tudjuk, hogy önhöz nem folyamodunk sikertelenül, miután szíve és tolla mindig a humanitás, szeretet s irgalmasság szolgálatában állt. Ha önök, valamint az egyéb kitűnősegeknek, kikhez fordulunk, illőnek látszik, sajátkezi leveléhez kis ajándékot is mellékelni, köszönettel fogadjuk el.” Következnek az aláírások. — Dumas e levélre így felelt Lincoln elnöknek: „Kedves uram! Május 17-dikéről kelt levele csak múlt hó 9-ken jött kezembe. Lehetetlen volt tehát a pittsburgi ház megnyitása előtt felelnem. Kérem önt uram, higgye el, hogy ajánlata által rendkívüli megismeréssel érzem magam, s hogy boldog vagyok önök nem egy, hanem száz autographot küldeni Sajnálom, hogy hozzá kell tennem, hogy

sikertelenül igyekeztem a franciaországi sajtó képviselői között a pittsburgi ház javára aláírást nyújtani. Tehát csak arra kérhetem, hogy szívesen fogadja 10 dolláros adományomat, melyet a leveléhez mellékelek. Páris, jun. 15.”

— A nagylelkű író néhány nappal ezelőtt vett Amerikából újabb levelet, melyben a küldeményt megköszönik, s jelenti, hogy az autographok 60,000 frankért adtak el, így darabjuk 600 frankért kelt.

— A néhány év előtt meghalt Waterford marquisról, ki a maga idejében, mint a legnagyobb költőnek egyike ismerték, a „Londoni Athenum”-ban következő jellemzetes adomát olvasunk: A marquis irlandi terjedelmes birtokait gyakorta meg szokta látogatni, és ily alkalmakkal rendszeren másodosztályú vagonokban llt. A vasúti tisztviselőket e körülmény igen bosszantván, elhatározták, hogy a marquist mindenáron, a rangját inkább megillető elsőosztályú vagonba kényszerítik. Midőn tehát a marquist ismét szokott helyére llt, a pályavezető közvetlenül egy kéményseprőt vitt utána, ki szorosan ő lordsága mellett helyezte el magát. A marquist stoikus nyugalommal fölállott és lassan a pénztárhoz lépdelt s ott elsőosztályú jegyet váltott. Az ügyét már megnyertnek hívó pénztárnok diadalmaskodó mosolyát nem látszott észrevenni, hanem ismét előbbeni helyére menve, az általa váltott elsőosztályú jegyet a kéményseprőnek átadván, azt az elsőosztályú vagonok legdiszesebbébe vezette és aztán, a nélkül, hogy arca csak egyetlen vonás is elváltozott volna, egész nyugalommal ismét visszaült régi helyére. Ezután a lefűtött pályavezetők többé soha sem báb rgatták.

— (Angol írói dijak.) Tennyson A. „Enoch Arden”-jáért már 10,000 font sterlinget vitt be. Ha nem a poeta laureatus neve lenne a czimlapon, a mű alig hozta volna be e jövedelem századrészét. Wilkie Collins pedig egy új regényéért, mely a „Cornhill Magazin”-ban jelen meg, 3000 font st.-t kap honorariumul s ezenkívül a mű tulajdoni jogát is megtartja.

— A velencei német casinóban egy este többen whistezni kezdtek, midőn a közeli csatornáról nagylárma zavarát a játékok. A whistezők — ezek közt b. Coernig is — kisértvén, látták, hogy egy nő fuldoklik a habokban. B. Coernig tőstét a vízbe ugrott s a nőt szerencsésen kimentette. E nemes ténny után hazament, ruhát váltott, s visszatért a casinóba, hogy a megkezdett s felbeszakadt whistpartit bevégezhessek.

— Wagner Richard, a lángeszű zeneszerző, Münchenben súlyos beteg.

— Mexikó követt Austria részéről Thun-Hohenstein Guidó gróf nevezetett ki.

— A katonai contingens 1865-re az egész birodalomban (a katonai végvidék kivételével) 85,000 emberre van határozva, e seregkiegészítés jövő évi márczius 1-jétől april 15-ig fog eszközöltetni.

— Bécsben a távirati sodrony magánházakba is fog vezetetni, e célra 562 háztulajdonos már aláírta magát.

— Az új adóközlés. Plener minister ur csakugyan a birodalom előleges adóját veszi igénybe. A 80 milliónyi adóközlésre ma kedden fogna az aláírás megnyitni.

— Jól értesült lapok meghazudtolják azon hirt, mintha a kormány bárhol is intézkedést tett volna a természetölnek a gabona-összegek kezeltatása végett a katonaság részére. Ily intézkedés nem történt.

— Figyelemztetés. Huszonnégy évi gyakorlati pályám alatt, az ő természetes egyszerűségében oly magasztos, a szenvedő emberiségre nézve oly tüdőv vizgyógy módot mind elméleti, mind gyakorlati szigorú tudományos vizsgálódásom tárgyál tűztvem ki, nem mulasztottam el még mintegy 20 évvel ezelőtt a többek közt Bécs környékén létező egyik nevezetes vizgyógyintézetben (Kaltenleutchen) kérdéses ismeretgym növelhetése érdekében 22 hónapokat tölteni.

Minekutána tántorítatlan meggyőződésemből kiindulva bátra levő napjaimban előforduló esetekben (a sebeszet, szülészeti és szemészeti műtőteleket ide nem értvén) csak is a vizgyógy módot alkalmazni batároztam el magamat: kötelességemet vélem teljesíteni, midőn mindazon szenvedőket, kik bizalommal szerencsétlenni netalan szándékoznak, említett szilárd batározatomról ezennel értesítem.

Kolozsvárt, oct. 10. 1864. Vélis Simon, vizorvos, sebesz, szülész és szemész. B.-Monosor-utca 192. szám.

71. Szinh. vál. 1864.

Az országos színházi választmány felszólítja mindazokat, kik az 1864. szini időny alatt páholt tartani kívánnak, hogy ez iránti szándékukat 1864. october 30-ig színházi választmányi jegyző Groisz Nándornál jelentésk be.

— Mezei József szembeteg festész barátom dr. Siklosi Károly ur budai vizgyógyintézetébe utazván, hol a nemeslelkű tulajdonos ingyen gyógyilást és szállást nyújt a

szegény művészek, mély tisztelettel értesítem a t. közönséget, hogy folyó évi septem-hó 20-án kisorsolt 12 darab aranykeretű olajfestményei az elszállításra bemálháznál hagyattak, s hogy azokat a hozzám beküldendő eredeti sorsjegyekre kiadni, vagy utasítás szerint a t. nyerő költségén elszállítani kedves kötelességemnek ismerem.

Nagybányán, 1864 october 5-ken.

Gellért László
ügyvéd. *)

POLITIKAI HIREK.

Franciaország. Páris, oct. 8. A római kérdést tárgyzó diplomatai okmányok, melyeket közleblőből távirati kivonatban érintettünk, egész terjedelmükben itt következnek:

A Francia- s Olaszország közt kötött sept. 12-i egyezmény szövezerinti szövege:

„A francziák császára s az olasz király ő felségei elhatározván, hogy egyezményt fognak kötni, meghatalmazottjaikká neveztek ki:

A francziák császára ő felsége Drouyn de Lhuys urat, a szárszársg senatorát stb., saját külügyministerét s államtitkárárt, s az olasz király ő felsége Nigra Keresztély lovagot, stb., a francziák császárnál levő rendkívüli követét, s Pepoli Joachim marquist, stb., a minden oroszok császárnál levő rendkívüli követét, a kik, miután illető teljhatalmukat egymással közölték, s miután azokat kellő formában levőknek találták, a következő czikkeben egyeztek meg:

1. Cz. Olaszország arra kötelezi magát, hogy nem fogja megtámadni a sz. atya jelen területét, s hogy meg erőszakkal is meggátol mind, az említett terület ellen külről jövő megtámadást.

2. Cz. Franciaország csapatjait a pápai államokból fokozatosan, s abban az arányban vonadja vissza, a mint a sz. atya serege szervezve leand. Mindazáltal a kivonulásnak két év alatt teljedésbe kellend mennie.

3. Cz. Az olasz kormány minden reclamációról lemond, egy oly pápai sereg szervezése ellen, még ha az külföldi katolikus önkényesekből lenne is alakítva, mely elegendő lenne a sz. atya tekintélyének, s a nyugalomnak mind benn, mind államainak határain fenntartására; csak hogy e haderő ne fájulhaszon el az olasz kormány ellen megtámadási eszközre.

4. Cz. Olaszország készen nyilatkozik egyezkedésbe becsatlakozni oly czélból, hogy az egyház hajdani államai adósságának aránylagos részét átvállalja.

5. Cz. Ezt az egyezményt kétheti határidő alatt, vagy ha lehet, előbb is, meg fogja erősíteni, s annak megerősítvényeit ki fogják cserélni.

Minék bizonyosságul az illető meghatalmazottak jelen egyezményt aláírták, s czimeres pecsétjeikkel ellátták.

Kelt két párban Párisban, sept. 15-ken 1864.

Aláírva Drouyn de Lhuys.

Nigra.
Pepoli.”

Az egyezményhez egy jegyzőkönyv s egy nyilatkozat van mellékelve.

A jegyzőkönyv így hangzik:

„A francziák császára s az olasz király ő felségei közt aláírt s mai napról kelt egyezmény csak akkor fog végrehajtási érvénnyel bírti, midőn az olasz király ő felsége a királyság fővárosának ama vidékre áthelyezését el fogja rendelni, melyet ő felsége később fog meghatározni. Ez áthelyezésnek az említett egyezmény keltől számítva, hathónapi határidő alatt meg kell történnie.

Jelen jegyzőkönyv ugyanazon érvénnyel bírand, mint a főlebb említett egyezmény. Azt ugyanakkor fogják megerősíteni, s megerősítvényeit kicserélni, mint az említett egyezményt.

Kelt stb.”

A nyilatkozat így hangzik:

„Az 1864. sept. 15-i egyezmény, s a mellékelt jegyzőkönyv értelmében, az olasz királyság fővárosának áthelyezése végett batáridő az említett egyezménytől számítandó hat hónapról van kitűztve, s a római államoknak a francia csapatok általi odahagyatásának két évi batáridő alatt kelle megtörténnie, az áthelyezésre vonatkozó rendelet keltől számítva.

Az olasz meghatalmazottak akkor azt tették fel, hogy e rendszabály egy oly rendeletnél fogva fogna létesíthetni, melyet az olasz király ő felsége tűstént ki fogna adhatni. Ez esetben a két batáridő kiindulási pontja szinte egy időre esett volna, s az olasz kormány, fővárosának áthelyezése végett, a szükségesnek ítélt hat hónapi idővel bírt volna.

Azonban egyrészlől a turini kabinet azt vélte, hogy egy oly fontos rendszabály a kamrák közreműködését, s egy törvény előterjesz-

tését kívánja meg, s másrészlől az olasz ministerium megváltoztatása miatt a parlament összehútt oct. 5-ről 24-re van elhalasztva.

E körülmények közt, az eredetileg megállapított kiindulási pont nem hagyna többé elegendő időt, a főváros áthelyezésére nézve.

A császár kormánya minden oly kombinatiohoz hozzájárulni óhajtván, mely a sept. 15-ki rendezkedések megváltoztatása nélkül alkalmas lenne azok végrehajtását könnyíteni, beleegyezik abba, hogy az Olaszország fővárosának áthelyezése végett hat hónapi, valamint a pápai terület odahagyása végett két évi batáridő is ama kir. rendelet keltével kezdődjék, mely az olasz parlament elé terjesztendő törvényt szentesíti.

Kelt Párisban, oct. 3. 1864.

Drouyn de Lhuys.

Nigra.”

Végre még a „Moniteur” Drouyn de Lhuysnek Malaret báró turini francia követhez sept. 23-ról intézett következő jegyzékét közli:

„Báró ur! Ön tudja, hogy a császári kormány elhatározta a turini kabinettel egyezkedésre lépni ama feltételek meghatározása végett, melyek alatt csapatjainknak Rómából kivonulása eszközölhető lenne.

Van szerencsém mellékelve megküldeni önök az egyezmény szövegét, mely a végből f. hó 15-dikén az olasz király ő felsége meghatalmazottjai közt s köztem létre jött, a mely egyezményt a császár s Victor Emanuel király megerősítettek.

Hasznosnak tartom röviden fölemlíteni némely oly körülményeket, melyek e fontos okirat megkötését megelőzték, s ugyanakkor kijelölni ön előtt az indokokat, melyek a császár kormányát arra bírták, hogy eltérjen ama visszautasítástól, a mit eddigelő az olasz kormány sugallatai ellenébe kelle helyezni.

1862 octoberben nyilatkozásra levén felhíva, a turini kabinetnek egy oly közlése iránt, mely Olaszországnak Rómához való jogát erősítvén, e főváros átadását s a szénszéknek birtokából kivételét követelte, vonatkozom kelle azt e ténre követni, s a császár nevében ki kelle jelentenem, hogy mi semmi oly alkudozásba sem becsatlakozhatunk, melynek czélja nem ama két érdek megőrzése lenne, melyek Olaszországban egyenlően igénylik gondoskodásunkat, s a miket egymásnak föl nem áldozni el voltunk tökéve. Miután ekkép ösztönt kifejtők, hogy minő feltételek alatt lenne lehetséges tekintetbe venniük ama javaslatokat, melyeket később intézhetnének hozzánk, hozzátéve, hogy mindig készeknek találandnak bennünket azok megfontolására, midőn alkalmasaknak fognak látszani előttünk arra, hogy közleblő juttassanak ama czélhoz, a mit el akarunk érni. Ebben a szellemben fogadtuk az azóta hozzánk intézett különböző nyilatkozatokat, noha azok nem feleltek meg eléggé szándékainknak arra nézve, hogy elfogadható rendezkedés alapjául szolgálhassanak.

Ugyanezok nagy érdeklél kísértük ama haladásokat, melyek Olaszország általános helyzetében nyilvánultak. Az olasz kormány elszántan s erőlesen fékezé az anarchicus szenvedélyeket, melyek az idő s a megfontolás hatása által már különben is meggyengültek.

A jobb szellemiellátás mérsékelt eszmék jutottak uralomra, s utat kezdtek nyitni komoly kiegyenlítősi kísérletek előtt. E kedvező körülmények közt tökélel el magát Victor Emanuel király kormánya egy nagy batározatra. Átlátván annak szükségét, hogy Olaszország szervezetének nagyobb összefüggést adjon, közlőtte velünk ama politikai, strategiai s közigazgatási indokokat, melyek őt arra bírták, hogy a királyság fővárosát Turinál a központhoz közelebb eső helyre tegye át.

A császár e batározatnak egész fontosságát méltányolván, s ugyan ekkor tekintetbe vevén a főlebb említett érveket, s a turini kabinet által nyilvánított beklükényebb hangulatot, ugy vélte, mikép elérkezett az idő arra, hogy ama feltételek szabályozva legyenek, melyek a sz. atya s birtokainak biztonságát garantírozván, megengednék neki a római államok katonai megszállásának megszüntetését. A szeptember 15-diki egyezmény, szerintünk, Olaszország s Róma illető helyzete összes szükségének megfelel. Az, reméljük siettetni fog egy oly kibékítést, melyet mi teljes szívünköl óhajtunk, s melyet a császár maga sem színt meg ajánlani, a sz. szék s Olaszország közös érdekében.

Mihelyt az alkudozás előhaladásánál fogva annak sikerét lehetne remélni, a római udvarral közöltem ama tekinteteket, miknek e körülmények közt engedelmeskedtünk, s ő felsége követéhez intéztem a másolatban ide mellékelt stűrgönyt. Siettem jelenteni neki az egyezmény aláírását, s tudatni vele annak záradékait, hogy így arról ő szentsége kormányát értesíthesse.

Remélem, hogy a római udvar méltánylandja indokainkat, s ama garantákat, miket

*) Kéretnek a t. hazai lapok e felhívás átvételére.

az ő érdekében kötöttünk ki. Ha az első tekintetre hajlandó lenne kevéssé kedvező szemmel nézni ama rendezkedést, mit egy oly hatalmas kővel kötöttünk, melytől őt még most újabb sérelmek emléke választja el, Franciaország aláírása erről nem kételkedünk, legalább bizonyossá teend, a sept. 15-diki kötelezvények loyális s őszinte végrehajtása felől. Fogadják stb.

Drouyn de Lhuys.

A „France” egész sor kisebb nagyobb cikket közöl mind a sept. 15-ki egyezményről, a melyeknek alapfogolata mind oda megy ki, hogy vége minden két értelműségnek: ha Olaszország akár nyíltan és közvetlenül, akár titkon forradalom közvetítése által merészkednék kísérletet tenni az örök város kapuinak megnyitására, akkor már nemcsak a be nem avatkozás elvének, hanem írott szerződésnek megszegése jogosítaná Franciaországot beavatkozásra amaz érdekek védelmezése végett, a melyek francia csapatoknak Rómában tartását ez ideig szükségesé tették.

A „Journ. des Deb.” azonban még mind nem hiszen a „France” nagy szavainak. Az idézett lap szerint férfiak, a kik a diplomáciai nyelvészetben s Európá írott jogában alapos jártassággal bírnak, azt látják a francia-olasz egyezményben leglényegesebb vonásnak, hogy határozta benne a pápáról, a pápa nélkül. Ilyen elbánás a szent szék fejedelmével bizonyos előpostája a világi hatalom megszünt.

tesésének, s első hódolattétel amaz igényeknek, a melyeket Olaszország Róma irányában táplál; a mez, melybe ezek az elvek burkolva vannak, elég illedelmes, az egyezmény szövege elég kimélő, loyális, de ez Európa jelen viszonyai közt másképp nem is lehetett volna; ez azonban a szellemen mit sem változtat.

Olaszország. Florenz, oct. 5. A „Nazione” Olaszországnak Rómához való állásáról egy cikket közöl, a melynek írója Ricasolit tartják. A cikk veleje az, hogy a sept. 15-i egyezménynek szellemét a betűk szerinti értelemben kell venni. Olaszországnak a francziák kivonulása után sem lehet arra gondolnia, hogy Róma ellen induljon. Szintoly oktalanság lenne benső forradalom által akarni Róma kapuit felnyitni. A francziák elmenele után Róma maga fogja Olaszországot felkeresni, hogy támaszkodjék reá.

Németország. Oldenburg, oct. 7. Az oldenburgi háznak az Elbe-hercegségekhez való jogigényeit tárgyzó emlékirat már készen van; a holnapi ministertanácsban végrelegesen megállítják s azonnal küldik is Frankfurtba, a hol valószínűleg a szövetségtanács 13-i ülésében szönyegre kerül.

A mint Flensburgból írják, a hercegségekben politikai egyletek alakultak oly czéllal, hogy a hercegségeknek Poroszországhoz csatlakozás eszközöljék. Gyűléseket tartanak, röp-iratokat, kiáltványokat bocsátanak szét a világ

minden részeibe, de a mint a „Flensb. Ztg.” értesül, még eddigelő nem nagy sikerrel.

Orosz- és Lengyelország. Varsó october 6. A „Dziennik” szerint a forradalmi titkos bizottság még most is folytatja sötét működését. Így a varsói forradalmi városfőnök sept. 27-ről is adott ki egy újabb kiáltványt, a melyben adót rendel a nemzetiség elmozdítására; a „Dziennik” azonban azt hiszi, hogy e kiáltványra a nemzeti adószedők előtt sem az ajtók, sem a zsebek nem fognak megnyílni. Az ő lengyel tartományokban megszüntették az ostromállapotot; a parasztok örökdéje is, a nemességnek ez a valóságos ostroma, megszünt s elszedték a fegyvertől. A helyzet vizsgálatalansága azonban mind csak a régi. A parasztok azt hiszik, hogy a czár ajándékba adta nekik a földet, s a katonai parancsnokok „súlyos” ellenbizonyítékai dacára, nem is gondolnak arra, hogy volt földesuraiknak valami bért fizessenek vagy egyéb szolgálatot teljesítsenek. Maniukin tábornok, a ki egy pár hét előtt szinte foglyul esett egy lovas felkelő csapatnak, formászerű hajtvadászatot tart a siedleci erdőségben Brzozewski pap parancsnoksága alatt tartzkodó felkelőkre; még eddig azonban minden eredmény nélkül.

Ujabb. Páris, oct. 12. A „Constitutionnel” az Austria nyugtalanításáról szállongó hírekre vonatkozólag ezt írja: az egyezmény csupán Romát tárgyzza és semmit sem változtat a helyzeten Olaszország más részeiben.

Kétségen kívül támadhat Velenczében igaztosság; a titkos bizottságok boosáthatnak ki kiáltványokat, beszélhetnek védő és támadó szövetségről, tavasszal kiütendő háborúról; de mindamellett a dolgoknak ez az állása nem új, a melyért az egyezményt felelőssé lehetne tenni. Minden okos ember tudhatja, hogy Franciaországnak éppen nincs kedve a romai kérdést a velencei által bonyolultabbá tenni, s a felszíget északi részén tízet gyújtani akkor, a midőn délen épp annak oltásában fáradozik.

— Uj-York, oct. 1. Birney egy igen fontos hadállást foglalt Newmarketroad mellett. A szövetkezettek öt mérföldnyire vannak Richmondtól, a melyet komolyan fenyegetnek. Sheridan egyesületi tábornok Port republicán-ig kergette Early tábornokot.

Gabonaár Kolozsvárt oct. 13-án 1864

(Bécsi mérője osztrák értékben.)

Tisztabúza 3 frt — kr. Elegybúza 2 frt 40 kr. Rozs 1 frt 50 kr. Árpa 1 frt 30 kr. Zab — frt 70 kr. Törökabúza 2 frt 10 kr. Pityóka — frt — kr. Marhahús 13 kr.

Bécsibörze October 14-kén: Nemzeti kölcsön 78.25. 5% Metalliques 69.30. Bank-részvény 77.30. Hitel-részvény 177.60. Váltó Londonra 116.90. Ezüst 116.45. Arany 5.54. 1860-diki Állam kölcsön 91.15.

October 12-én: Urbéri kárpótlási kötvény Magyarországi 71.75. Erdélyi 72.25.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL.

HIVATALOS.

1264 sz. 1864.

(267)

(1—1)

p. t. sz.

Kraszna megye polgári törvényszékének 1264. 1864-ki sz. a. szeptember 15-kén hozott végzése folytán b. Josinezi Károlynának Böloni Sándornának s Böloni Sándornak, mint felpereseknek, ismeretlen tartózkodásu Hartmaa Lőrinczalperes ellen 653 fr. a járulékaírt indított perében alperes **Hartmaa Lőrincz** az id. t. sz. 54 § a értelmében **f. évi novb. hó 9-k napjának d. e. 9 órájára** megnevezett megye polgári törvényszéke előtti megjelenésre maga védelmezése tekintetéből törvényesen megidéztek a törvényes következmények terhe alatt. Meg nem jelenése esetére gondnokul ügyvéd Javosó Károly ur eleve hivatalból kinevezetvén.

Kelt Kraszna-megyének Sz. Somlyón 1864. sept. 15-n tartott polgári törvényszéke üléséből. **GYULAY KÁROLY** t. sz. elnök. **MÁRTONFFY MIKLÓS** helyettes jegyző.

Sz. 1387. 1864.

(266)

(2—3)

Hirdetmény.

Az ezen orsz. feigynézet feigenezei jövő 1865-dik évbni élelmezésének és az őrségnek ugyancsak a fennebbi időre járuló kenyér szállításának áresőkkenés után leendő biztosítása a felségés kir. főhormányszékének idei szeptember 28 kán 27033 sz. a. kelt rendeletével engedélyeztetvén, az említett feigynézet irodájában megtartandó e tárgybeli szóbeli nyilvános áresőkkenés **foló évi october 27-ére reggeli 9 órára** iratik ki, mi is azon megjegyzéssel tétetik közzé, miszerint ezen áresőkkenéshez minden olyan vállalkozni kívánó, ki a feltételek 5 pontja értelmében attól elzárva nincs, a feltételek értelmében üngazolás s 2000 o. ért. forint bálnapénz letétele után, mely készpénzben vagy megfelelő belöldi állampapirokban lesz leteendő, bozzá szólbát.

A kitűzött határidőig a fennebbi értelemben igazolt és a fennebbi módon és menyiségben leteendő bálnapénzzel megterhe't irások ajánlatok is el fognak fogadtatni, ezen irások ajánlatok azonban, melyekben az egyes étek-részletekért kívánt összegek betűkkel és számbetűkkel tisztán és olvashatón irandók ki, még a szóbeli áresőkkenés megkezdése előtt lesznek felbontandók és az azokban foglalt ajánlatok az illető áresőkkenési jegyzőkönyvbe első ajánlat képpen fognak beírtni.

Az ezen áresőkkenésre vonatkozó szorosabb feltételek az intézet irodájában a szokott hivatalos órák alatt addig is megtekinthetők.

Az orsz. kir. feigyház igazgatósága. Szamosujvárt, october hó 8-kán. 1864.

Molnár J. várnagy.

NEM HIVATALOS.

(263)

(2—6)

Alólírt ajánlja a legnagyobb választékban és nagyszerűen **ellátott Szőcs-mű raktárát**, s különösen minden igekezetét arra fordítja, hogy több évi külföldi tapasztalatait hazája javára felhasználja, arra törekedvén, hogy a **sze-gényebb sorsuak** is képesek legyenek ezután **Bundával** ellátni magukat.

PROHACZKY JÁNOS, szőcs-mester Kolozsvárt

Nagypiacz Nro 7.

(160)

15/10

(11—*)

Szüléknek!

A gyermekek részerei megkivántató legjobb egészségnék fentartatása tekintetéből figyelemzetem a t szüléket az én biztos hatásu és általán kedvelt „**Gilisza csokoládéma**” és tiszta lélekkel tanácsolom a t. szüléknek, gyermekeiknek — akár van gyanu gilisztás állapotra akár nincs — minden 3-dik hónapban e gilisza elleni szert beadni, az ok, hogy miért? azon göngyölkéken olvasható, melyekbe a szelekkék takarvák a használati utasítással együtt.

A megrendelések azonnal, a birodalom minden részébe a legbiztosabban posta utánvétellel teljesítettnek alólírt által. — **1 darab 20 kr és csak nálam 6 darab 1 forint**

KRÖCZER AGOSTON, s. k. gyógyszerész Tokajban.

(264)

(3—3)

Két-víz-közt 376 sz. ház mellék épületeivel, 6 1/2 hold nemes gyümölcsös, luczernás szőlő, gazdasági eszközök szabad kézből eladók. Értekezhetni felőle a fenn nevezett háznál, vagy dr. **Hincz György** úr gyógyszer-tárában.

(24)

15/10

(9—12)

Alólírt ön magán valamint betegein sok év folytán tapasztalta, melyszerint fog orvos **POPP J. G.** ur „**anatherin szájvíze**” nem csak a szájj kellemetlen szaga ellen; hanem a fogak tisztasága és ép fentartására is a legjobb szertl szolgál.

Bécs, július 4-én 1863.

SCHÄFFER AGOSTON lovag,

orvos-tudor, és a bécsi orvosi-kar tagja

Nyomatott az ev. ref. fótanoda betűivel (Bel-farkasutca 74 sz.)

STEIN JÁNOS

könyvkereskedésében Kolozsvártt, **Wittich Józsefnél** Maros-Vásárhelytt, **Dobray Nándornál** S.-Udvarhelytt, **Barthos Domokosnál** S.-Szentgyörgyön, **Vokál Jánosnál** Nagyenyeden, **Sindel Károlynál** Brassóban

kapható:

Az Általános POLGÁRI TÖRVÉNYKÖNYV,

mint ez jelenleg Erdélyben érvényes; minden a legújabb időig megjelent és még hatályban levő utólagos rendeletekkel, felvilágosító és utasító jegyzetekkel ellátva.

Írta **Hilibi HALLER KÁROLY**,

a kolozsvári kir. jogakademián az által. polg. törvénykönyv, váltó- és kereskedelmi jog, csődrendtartás és az általános bányatörv. h. tanára; az igazságügyi elmél. államvizsgálati bizottságnak tagja.

Első füzet. Egy füzet ára **1 frt 80 kr** oszt. értékben.

Az egész műre **october végéig 6 frittal** előfizethetni.

Az erdélyi muzeumegylet évkönyvei

III-dik kötetének I-ső füzeté, 16 tábla könyomatu rajzzal.

Ára **2 frt 50 kr.**

IZIDORA DALAIBÓL.

A kolozsvári jótékony nő-egylet javára. Ára **60 kr.**

Diszkiadás **1 frt 60 kr.**

A Kosztolányi hölgyek.

Történeti regény, két kötetben. Írta **P. Szathmáry Károly**.

Ára **2 forint o. ért.**

Róma és a római birodalom történetei.

Lamé Fleury után magyarítá Szabó György, tanár. Két rész

két kötetben **2 frt.**

Történelmi gyöngyök.

Gyűjté s betűrendes sorba raká Kiss Mihály, unitárius esperes és árkosi pap.

Ára kemény kötésben **1 frt 60 kr.**

Kelet tündérvilága

vagy

Szaif Züliázán szultán.

Arab rege. **Aly bey** után fordította **Orbán Balázs**. Két rész egy kötetben köve **2 frt.** Diszkiadás, 4 könyomatu képpel, **3 frt.**

„Elorzott végrendeletek”

Regény. Írta **L. BODOR LASZLÓ**. Ára **1 frt 20 kr.** oszt. ért.

Erdély a rómaiak alatt.

Kútfők nyomán írta **Wass József**, kegyes szerzetbeli áldor, gymnasiumi tanár, s a magyar tudományos akademia levelező tagja. Az Erdélyi Muzeum-Egylet által a Haynald-díjjal jutalmazott pályamunka. Erdély térképével. Ára **1 frt 50 kr.** oszt. értékben.

Az osztrák birodalom államtan kézikönyve.

Különös tekintettel a magyar korona országaira. A legújabb statistikai adatokkal. Fótanodák használatára röviden összeszedte

Reisenhoffer Rudolf, cs. k. postaigazgatósági-fogalmazó.

Ára **1 frt** oszt. ért.

„Osztrák postaügy” kézikönyve.

Írta **Reisenhoffer Rudolf**, cs. kir. postaigazgatósági fogalmazó. Ára **e 20** irre terjedő 8-adrét alakú kötetnek **2 frt o. ért.**

Szünnapi kirándulás Erdély nyugoti hegyei közé.

Honunk ifjusága számára. Írta **Ompolyi**. Öt tájképpel. Ára **60 kr o. é**

Elv és előitélet.

Regény a magyar társadalomból. Írta **Halmágyi Sándor**. Ára **1 frt 80 kr.**